

No. of Printed Pages : 11

Subject Code : 27

B20-SX (E)
(EN/AS/BN)

123669

2020

SANSKRIT (E)

The figures in the margin indicate full marks for the questions.

1. Answer the following questions :

1x9=9

তলৰ প্রশ্নবোৰৰ উত্তৰ দিয়া।

নিম্নলিখিত প্রশ্নগুলোর উত্তর দাও।

(a) "The মনুসংহিতা is also called মানবধর্মশাস্ত্র

Write "Yes" or "No".

"হয়" নে "নহয়" লিখা।

"হ্যা" অথবা "না" লেখো।

(b) To which section of the পঞ্চতন্ত্র does the lesson 'চন্দ্রভূপতে: কথা' belong ?

'চন্দ্রভূপতে: কথা' পাঠটি 'পঞ্চতন্ত্র' ৰ কোনটো খণ্ডত আছে?

'চন্দ্রভূপতে: কথা' পাঠটি 'পঞ্চতন্ত্র' ৰ কোন খণ্ডতে আছে?

(c) Who composed the 'পঞ্চতন্ত্র' ?

'পঞ্চতন্ত্র' কোনে ৰচনা কৰিছিল?

'পঞ্চতন্ত্র' কে ৰচনা কৰিছিল?

(d) Who is a bad friend according to the lesson 'গর্দভকুকুরকথা' ?

'গর্দভকুকুরকথা' নামৰ পাঠটিৰ মতে বেয়া বন্ধু কোন?

'গর্দভকুকুরকথা' নামেৰ পাঠটিৰ মতে খাৰাপ বন্ধু কে?

(e) Give a sanskrit equivalent of the word 'ভূতি'.

'ভূতি' শব্দটোৰ এটা সংস্কৃত প্রতিশব্দ দিয়া।

'ভূতি' শব্দটোৰ একটি সংস্কৃত প্রতিশব্দ দাও।

(f) लाभानां श्रेय आरोग्यं _____ तुष्टिरुत्तमा।

Fill in the blank with the suitable word.

উপযুক্ত শব্দেৰে খালী ঠাই পূৰণ কৰা।

উপযুক্ত শব্দ দিয়ে শূন্যস্থান পূৰ্ণ কৰো।

(g) Write a name of a book authored by Dr. Mukunda Madhava Sharma.

ড. মুকুন্দ মাধব শৰ্মাদেৱে ৰচনা কৰা গ্ৰন্থ এখনৰ নাম লিখা।

ড: মুকুন্দ মাধব শৰ্মাদেৱেৰ ৰচনা কৰা গ্ৰন্থ একটিৰ নাম লেখো।

BELLAL HOSSAIN MONDAL

BELLAL HOSSAIN MONDAL

- (h) 'उत्तररामचरित is a drama written by भवभूति'.
 'উত্তররামচরিত নাটকখন ভবভূতিয়ে রচনা কৰিছিল।'
 "উত্তররামচরিত নাটকটি ভবভূতি রচনা করেছিল?"
 Write 'Yes' or 'No'.
 'হয়' নে 'নহয়' লিখা।
 "হ্যা" অথবা "না" লেখো।

- (i) In the drama 'विक्रमोर्वशीयम्' the story of विक्रम and _____ is narrated.
 Fill in the blank with the appropriate word.
 'विक्रमोर्वशीयम्' নাটকত বিক্রম আৰু _____ কাহিনী বৰ্ণনা কৰা হৈছে।
 উপযুক্ত শব্দেৰে খালী ঠাই পূৰণ কৰা।
 'विक्रमोर्वशीयम्' নাটকে বিক্রম এবং _____ কাহিনী বৰ্ণনা কৰা হয়েছে।
 উপযুক্ত শব্দ বসিয়ে শূন্যস্থান পূৰ্ণ কৰো।

2. "एहि एहि इक्ष्वाकुकुमारः ।" Who said this line ? Who is referred to as 'इक्ष्वाकुकुमार' here ? 2
 এই কথাষাৰি কোনে কৈছিল? ইয়াত 'इक्ष्वाकुकुमार' বুলি কাক বুজোৱা হৈছে?
 এই কথাটি কে বলেছিল? এখানে 'इक्ष्वाकुकुमार' বলতে কাকে बोঝানো হয়েছে?
3. 'चत्वारि तस्य वर्द्धन्ते' 2
 - What are the four things (चत्वारि) referred to here ?
 ইয়াত উল্লেখ কৰা চাৰিটা বস্তু কি কি?
 এখানে উল্লেখ কৰা চাৰটি বস্তু কি কি?
4. For what purpose did the leader of the monkeys go to the lake full of lotuses ? 2
 বান্দৰৰ দলপতিজন কি উদ্দেশ্যেৰে পদ্মফুলেৰে ভৰপূৰ সৰোবৰটোলৈ গৈছিল?
 বানৱেৰ দলপতি কি উদ্দেশ্যে পদ্মফুলে ভৰা সৰোবৰটীতে গিয়েছিল?
5. 'भो स्वर्वेद्यौ !' - who said so ? Who are the two heavenly physicians referred to here ? 2
 এইদৰে কোনে কৈছিল? ইয়াত উল্লেখ কৰা স্বৰ্গৰ চিকিৎসক দুজন কোন?
 এইভাবে কে বলেছিল? এখানে উল্লেখ কৰা স্বৰ্গেৰ চিকিৎসক দুজন কে?

6. Derive the following words :

তলৰ শব্দবোৰৰ ব্যুৎপত্তি নিৰ্ণয় কৰা :

নীচৰ শব্দগুলোর ব্যুৎপত্তি নিৰ্ণয় কৰো :

জাৱা ; অধীত্য ; জাতা ; লব্ধম্ ।

BELLAL HOSSAIN MONDAL

4x4=16

7. Translate the following passages.

তলৰ অনুচ্ছেদকেইটা অনুবাদ কৰা ।

নীচৰ অনুচ্ছেদকণটি অনুবাদ কৰো ।

(a) तेषु एको जिह्वालौल्यात् अहर्निशं निःशङ्कं महानसे प्रविश्य यत् पश्यति तत् सर्वं भक्षयति । ते च सूपकारा यत् किञ्चित् काष्ठं मृन्मयं भाजनं वा पश्यन्ति, तेनाशु ताडयन्ति ।

OR / নাইবা / অথবা

তদা বানরযুথপতিঃ প্রোবাচ - রে রে মূৰ্খাঃ, যুযং রাজগৃহস্য সুখস্য পরিণামং ন জানীয় । তদহং কুলক্ষয়ং স্বয়ং নাবলোকয়িষ্যামি । সাম্প্রতং বনং যায্যামি ।

(b) तदारभ्य राज्ञः कपाले वेदना जाता । ततः तत्रत्यैः भिषग्वरैः सम्यक् विचिकित्सिता अपि न शान्ता । एवमतीते संवत्सरेऽपि काले न केनापि निवारितः तस्य रोगः ।

OR / নাইবা / অথবা

পরং তস্মিন্বেব ক্ষণে কার্যবশাৎ বহিনির্গতঃ বুद्धিসাগরঃ তৌ দৃষ্ট্वा তयोः वार्ता श्रुत्वा तौ राज्ञः समीपं नीतवान् । राजा तौ अवलोक्य मुखश्रियाऽमानुषादिति बुद्ध्वा तौ बहु मानितवान् ।

(c) अस्य महाकवेः विकाशकालम् अधिकृत्यापि विदुषां वैमत्यं दृश्यते । तथापि एतत् निश्चितं यत् कालिदासः चन्द्रगुप्तस्य विक्रमादित्यस्य भूपतेः राजसभायां नवरत्नेषु अन्यतम आसीत् ।

OR / নাইবা / অথবা

রঘুবংশমহাকাব্যং মহাকবেঃ অনুপমা কৃতিরস্তি । একোনবিংশতিসর্গাत्मके अस्मिन् महाकाव्ये दिलीपादारभ्य अग्रिवर्णपर्यन्तानां इक्ष्वाकुवंशीयानां नृपतीनां वर्णनं प्राप्यते ।

(5)

- (d) तस्य तीक्ष्णां मेधां ज्ञात्वा गुरुः तस्मिन् अतीव स्निहयति स्म। अल्पे वयसि एव पुराणादिशास्त्राणि अधीत्य शंकरदेवः स्वकीय-पाण्डित्यस्य परिचयं दत्तवान्।

OR / नशिवा / अथवा

धर्मप्रचारस्य माध्यमरूपेण तेन अनेकानि वरगीतानि अङ्ग्रेयानाटकानि च रचितानि। अङ्ग्रेयानाटकानां मध्ये 'रुक्मिणी-हरणम्', 'पारिजात-हरणम्', 'चिह्नयात्रा' इति एतानि प्रसिद्धानि सन्ति।

8. Explain the following verses with reference to the context :

5x2=10

प्रसङ्ग-सङ्गति দেখুৱাই তলৰ শ্লোককেইটা ব্যাখ্যা কৰা :

প্রসঙ্গ-সঙ্গতি দেখিয়ে নীচৰ শ্লোককয়টি ব্যাখ্যা কৰো :

- (a) तयोर्नित्यं प्रियं कुर्यादाचार्यस्य च सर्वदा।

तेष्वेव त्रिषु तुष्टेषु तपः सर्वं समाप्यते॥

OR / नशिवा / अथवा

BELLAL HOSSAIN MONDAL

यत्कर्म कुर्वतोऽस्य स्यात्परितोषोऽन्तरात्मनः।

तत्प्रयत्नेन कुर्वीत विपरीतं तु वर्जयेत्॥

- (b) प्रकृतेः क्रियमाणानि गुणैः कर्माणि सर्व्वशः।

अहंकारविमूढत्मा कर्ताहमिति मन्यते॥

OR / नशिवा / अथवा

असंशयं महाबाहो मनो दुर्निग्रहं चलम्।

अभ्यासेन तु कौन्तेय वैराग्येण च गृह्यते॥

9/ Elucidate the idea of the following :

তলত দিয়াবোৰৰ ভাৱ বহুলাই লিখা :

নীচে দেওয়াগুলোর ভাব বিস্তৃতভাবে লেখো।

(a) माता गुरुतरा भुमेः खात् पितोच्चरस्तथा।

OR / নহিবা / অথবা

क्रोधः सुदुर्जयः शत्रुर्लोभो व्याधिरनन्तकः।

(b) सुरतरुखि कामप्रदायिनी।

OR / নহিবা / অথবা

प्रमूखपूजितदेवीस्वरूपिणी।

BELLAL HOSSAIN MONDAL

4x3=12

10/ Answer the following questions :

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা :

নিম্নলিখিত প্ৰশ্নগুলোর উত্তর লেখো :

(a) From which drama the lesson 'भ्रातृस्नेहस्तु दुर्लभः' is adopted ? Give introduction of the dramatist.

'भ्रातृस्नेहस्तु दुर्लभः' নামৰ পাঠটি কোনখন নাটকৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা হৈছে? নাট্যকাৰজনৰ পৰিচয় দিয়া।

'भ्रातृस्नेहस्तु दुर्लभः' নামৰ পাঠটি কোন নাটকৰ থেকৈ সংগ্ৰহ কৰা হৈছে? নাট্যকাৰৰ পৰিচয় দাও।

(b) Present a note on 'हितोपदेश'.

'हितोपदेश' ৰ বিষয়ে এটি টোকা লিখা।

'हितोपदेश' ৰ বিষয়ে একটি টীকা লেখো।

(7)

(c) Answer the following questions in Sanskrit :

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ সংস্কৃতত লিখা :

নিম্নলিখিত প্ৰশ্নগুলোর উত্তর সংস্কৃততে লেখো।

(i) कुमारसम्भवमहाकाव्ये कस्य कथा उपलभ्यते ?

(ii) मेघदूतकाव्ये कः मेघं दूतरूपेण प्रेषयामास ?

(iii) अभिज्ञानशकुन्तलम् इति नाटके कति अङ्काः सन्ति ?

(iv) मेघदूतकाव्ये कति भागाः सन्ति ?

11. (a) Account for the case-endings in any two of the following :

2x2=4

তলৰ যি কোনো দুটাৰ কাৰক-বিভক্তি নিৰ্ণয় কৰা :

নিম্নলিখিত যে কোন দুটাৰ কাৰক বিভক্তি নিৰ্ণয় কৰো।

'तेषु' in Q. No. 7 (a) [तेषु - 7 नं (a) प्रश्नत]

[तेषु - 7 नं (a) प्रश्नते]

"भिषग्वरैः" in Q. No. 7 (b) [भिषग्वरैः - 7 नं (b) प्रश्नत]

[भिषग्वरैः - 7 नं (b) प्रश्नते]

'माध्यमरूपेण' in Q. No. 7 (d) (or) ['माध्यमरूपेण' -7 नं (d) नहिवा प्रश्नत]

['माध्यमरूपेण' -7 नं (d) अथवा प्रश्नते]

'प्रयत्नेन' in Q. No. 8 (a) or ['प्रयत्नेन' 8 नं (a) नहिवा प्रश्नत]

['प्रयत्नेन' 8 नं (a) अथवा प्रश्नते]

BELLAL HOSSAIN MONDAL

11) Derive any two of the following :

2x2=4

তলৰ যি কোনো দুটাৰ ব্যুৎপত্তি নিৰ্ণয় কৰা :

নিম্নলিখিত যি কোনো দুটাৰ ব্যুৎপত্তি নিৰ্ণয় কৰো।

'প্ৰবিশ্য' in Q. No. 7 (a) ['প্ৰবিশ্য'- 7 নং (a) প্ৰশ্নত]

['প্ৰবিশ্য'- 7 নং (a) প্ৰশ্নতে]

'দৃষ্ট্বা' in Q. No. 7 (b) (or) ['দৃষ্ট্বা'- 7 নং (b) নাইবা প্ৰশ্নত]

['দৃষ্ট্বা'- 7 নং (b) অথবা প্ৰশ্নতে]

'দৃশ্যতে' in Q. No. 7 (c) ['দৃশ্যতে'- 7 নং (c) প্ৰশ্নত]

['দৃশ্যতে'- 7 নং (c) প্ৰশ্নতে]

'দত্তবান্' in Q. No. 7 (d) ['দত্তবান্'- 7 নং (d) প্ৰশ্নত]

['দত্তবান্'- 7 নং (d) প্ৰশ্নতে]

12) (a) Decline any two of the following :

1½x2=3

তলৰ যি কোনো দুটাৰ শব্দৰূপ লিখা :

নিম্নলিখিত যি কোনো দুটাৰ শব্দৰূপ লেখো।

'নর' in তৃতীয়া singular [তৃতীয়া বিভক্তিৰ একবচনত]

[তৃতীয়া বিভক্তিৰ একবচনে]

'नद्री' in षष्ठी plural [ষষ্ঠী বিভক্তিৰ বহুবচনত]

[ষষ্ঠী বিভক্তিৰ বহুবচনে]

'सम्राज्' in पञ्चमी singular [পঞ্চমী বিভক্তিৰ একবচনত]

[পঞ্চমী বিভক্তিৰ একবচনে]

'तद्'(तुं) in प्रथमा dual [প্ৰথমা বিভক্তিৰ দ্বিবচনত]

[প্ৰথমা বিভক্তিৰ দ্বিবচনে]

BELLAL HOSSAIN MONDAL

(9)

1½x2=3

(b) Conjugate any two of the following :

পড় in লৃট্ স্যথ [লৃট্ বিভক্তির স্যথ]

[লৃট্ বিভক্তির স্যথ]

কৃ in লোট্ হি [লোট্ বিভক্তির হি]

[লোট্ বিভক্তির হি]

ধূ in লঙ্ অন্ [লঙ্ বিভক্তির অন্]

[লঙ্ বিভক্তির অন্]

অস্ in লট্ থ [লট্ বিভক্তির থ]

[লট্ বিভক্তির থ]

BELLAL HOSSAIN MONDAL

(c) Name and expound any two of the following :

2x2=4

তলৰ যি কোনো দুটাৰ ব্যাসবাক্য লিখি সমাসৰ নাম লিখা :

নীচের যে কোনো দুটীর ব্যাসবাক্য লিখে সমাসের নাম লেখো।

दुर्भिक्षम् ; शूलपाणि ; अहिनकुलम् ; राजपुत्रः ।

(d) Change the voice in any one of the following :

1x2=2

তলৰ যি কোনো এটাৰ বাচ্য পৰিবৰ্তন কৰা :

নীচের যে কোনো একটির বাচ্য পরিবর্তন করো।

(i) स ग्रामं गच्छति।

(ii) त्वया पयः पीयते।

(iii) बालकः क्रीडति।

(10)

(e) Define and illustrate 'सम्प्रदान कारक'।

2+1=3

'सम्प्रदान कारक'ৰ সংজ্ঞা আৰু উদাহৰণ দিয়া।

“সম্প্রদান কারকে”ৰ সংজ্ঞা এবং উদাহরণ দাও।

BELLAL HOSSAIN MONDAL

OR / নহিবা / অথবা

Give examples, in suitable sentences, of any two of the following :

1½x2=3

উপযুক্ত বাক্যত তলৰ যি কোনো দুটাৰ উদাহৰণ দিয়া :

উপযুক্ত বাক্যে নীচৰ যে কোনো দুটাৰ উদাহৰণ দাও।

(i) अव्यययोगे च

(ii) अधिशीङ्स्थासां कर्म

(iii) येनाङ्ग विकारः

(iv) क्तस्य वर्तमाने

(f) Give the resultant forms of any two of the following :

1x2=2

তলৰ যি কোনো দুটাৰ নিষ্পন্ন ৰূপ লিখা :

নীচৰ যে কোনো দুটাৰ নিষ্পন্ন ৰূপ লেখো।

(i) पूज् + णिच् + लट् ति

(ii) स्था + णिच् + लट् ति

(iii) ज्ञा + सन् + लट् ते

(iv) पच् + सन् + लट् ति

13/ Translate into Sanskrit any four of the following sentences :

2½x4=10

তলৰ যি কোনো চাৰিটা বাক্য সংস্কৃতলৈ অনুবাদ কৰা :

নীচৰ যে কোনো চাৰিটা বাক্য সংস্কৃততে অনুবাদ কৰো।

(a) The great poet Kalidasa lived in Ujjain.

মহাকবি কালিদাস উজ্জয়িনীত বাস কৰিছিল।

মহাকবি কালিদাস উজ্জয়িনীতে বাস কৰিছিল।

(b) There are many beautiful things in earth.

পৃথিৱীত বহুত সুন্দৰ বস্তু আছে।

পৃথিৱীতে অনেক সুন্দৰ বস্তু আছে।

(c) There will be a meeting here tomorrow.

কাইলৈ ইয়াত এখন সভা হ'ব।

আগামীকাল এখানে একটি সভা হবে।

(d) Learning is the real beauty of a man.

বিদ্যাই হৈছে মানুহৰ প্ৰকৃত সৌন্দৰ্য।

বিদ্যা হচ্ছে মানুষের প্রকৃত সৌন্দর্য।

(e) Which class do you read in ?

তুমি কোন শ্ৰেণীত পঢ়া?

তুমি কোন শ্ৰেণীতে পড়ো?

(f) Nothing can be accomplished without hard work.

পৰিশ্ৰম অবিহনে কোনো কাৰ্য সাধন নহয়।

পৰিশ্ৰম ছাড়া কোনো কার্য সাধন হয় না।

BELLAL HOSSAIN MONDAL

- o o o -